

Rapport 2019:4

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Nytt avlopp till Gymnastikhuset

RAÄ 153:1

Ågatan

Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Emma Karlsson

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Nytt avlopp till Gymnastikhuset

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Arkeologisk bakgrund	4
Syfte och metod	4
Resultat	4
Referenser	4
Tekniska uppgifter	6

*Omslagsbild: Schaktet öppnades upp strax intill det s k Gymnastikhuset.
Mot sydväst. Foto Emma Karlsson, ÖM.*

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

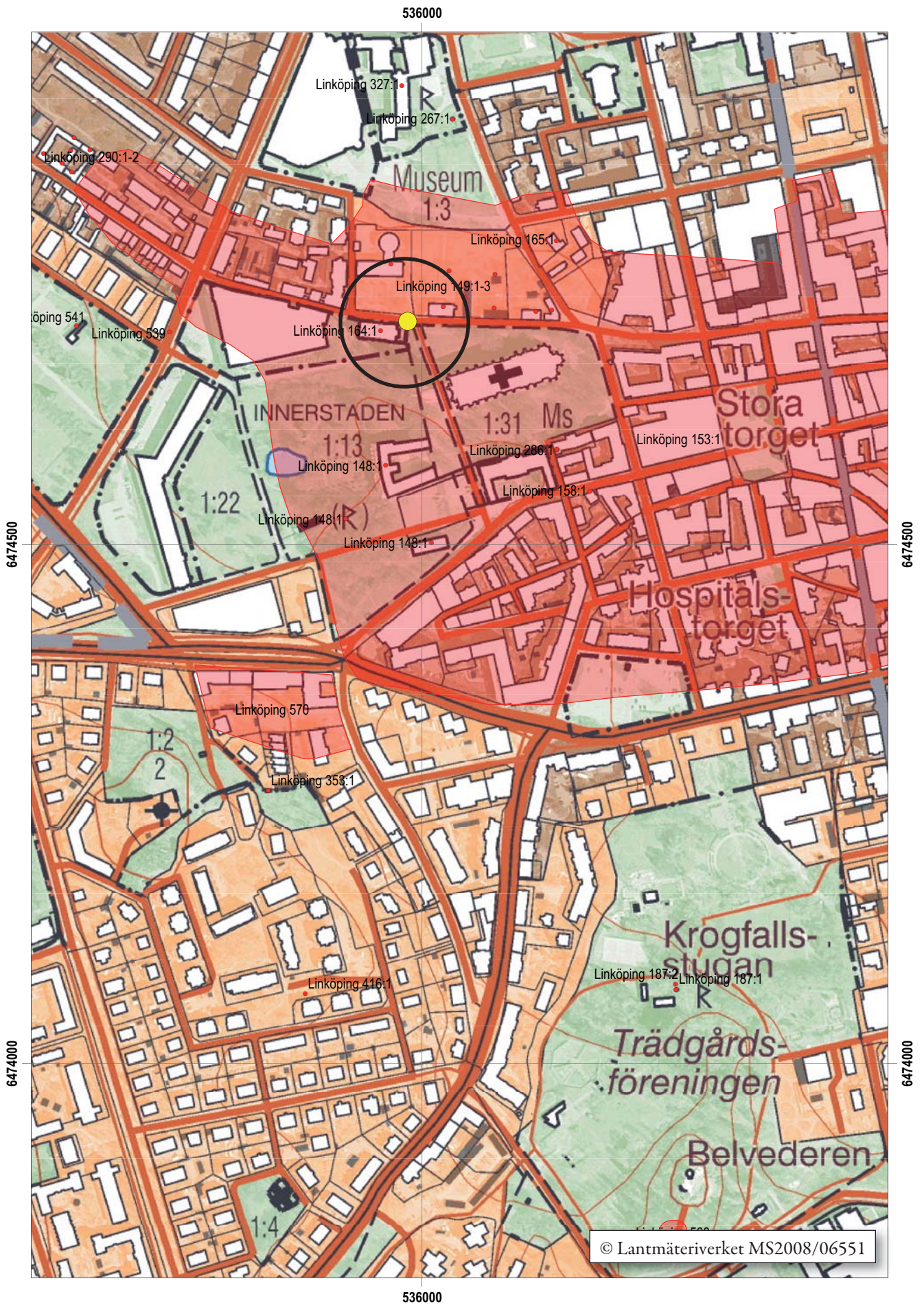
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Östergötlands museum genomförde i september 2018 en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning inom Ågatan, strax väster om korsningen med S:t Persgatan, Linköping stad, Östergötland. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

Emma Karlsson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Det aktuella arbetet föranleddes av ett schaktningsarbete i Ågatan, strax väster om korsningen med S:t Persgatan, Linköping stad, Östergötland. I samband med lagning av en avloppsledning öppnades ett större schakt upp inom Linköping medeltida stadslager RAÄ 153 (Linköping stad). Arbetet uppdragades av museets personal som kontaktade Länsstyrelsen vilka beslutade om en arkeologisk undersökning. Fältarbetet utfördes i september 2018. Beslut från Länsstyrelsen Östergötland gjordes efter avslutat fältarbete. Sökande och kostnadsansvariga var Tekniska Verken i Linköping AB. Ansvarig för fältarbetet och rapportarbetet var undertecknad.

Arkeologisk bakgrund

Linköping omnämns första gången i den sk Florenslitan som kan dateras till tidigt 1100-tal. Orten utvecklas under 1100-talet som ett kyrkligt centrum med två kyrkor; domkyrkan och S:t Larskyrkan. De äldsta delarna av biskopsgården – dagens Linköpings slott – härrör också från denna tid (Modén 2010). Fynd av gravar och tidigkristna gravmonument visar att det funnits en kristen begravningsplats och sannolikt en träkyrka i området vid S:t Larskyrkan redan under 1000-talet (Tagesson 2002:146ff; Karlsson 2013). Det finns även tecken på att det kan ha funnits en tidigkristen begravningsplats i området för domkyrkan (Arcini & Tagesson 2005).

Det finns ett fåtal belägg för bebyggelse inom stadsområdet under 1100. Från 1200-talets första hälft ökar de arkeologiska spåren av en framväxande bebyggelse och på 1280-talet kan Linköping anses vara en stad. Vid denna tid, år 1287, etableras även stadens franciskanerkonvent i den södra delen av staden (Tagesson 2002:320ff).

Det aktuella undersökningsområdet låg strax nordväst om domkyrkans kyrkogård. Kyrkogården var i bruk från 1100-talet början till 1810 då en ny begravningsplats anlades i utkanten av staden. Inom kyrkogården har ett flertal arkeologiska undersökningar gjorts. Vanligast förekommande lämningar inom området är kulturlager och gravar. Gravnedgrävningarna har varit synliga från och med ca 0,2 - 0,3 m djup och skeletten har påträffats på 0,7 - 2,0 m djup (exempelvis Tagesson & Westerlund 2004; Feldt 2002). Enligt 1696 års stadskarta ligger det aktuella schaktet strax intill en av de fem stigluckor som då fanns i bogårdsmuren (Linköpings stiftsbiblioteks samlingar.) Den aktuella sträckan av Ågatan hör till den medeltida stadens gatunät.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var undersöka huruvida fornlämning skadats/ tagits bort vid det aktuella schaktningsarbetet, samt dokumentera eventuell kvarvarande fornlämning. Den arkeologiska undersökningen genomfördes i form av en efterundersökning av det redan öppnade schaktet. Läget för schaktet dokumenterades med hjälp av manuell inprickning på karta samt fotografering.

Resultat

Schaktet omfattade ca 7 x 5 m och hade ett schaktdjup om ca 3 m. I det sydvästra hörnet av schaktet noterades ett par större stenar, sannolikt grundstenar till befintligt staketkonstruktion (grundsockel) kring det så kallade Gymnastikhuset. I den norra schaktväggen sågs en stratigrafi med flera sandiga lager vilka var svårtolkade men sannolikt rör det sig om olika skikt av orörd undergrund. För övrigt konstaterades att ytan korsades av flera sentida ledningar och därför bedöms risken för att fornlämning skadats som liten.

Referenser

- Arcini C & Tagesson G. 2005. Kroppen som materiell kultur. Gravvar och människor i Linköping genom 700 år. I: Kaliff A & Tagesson G (red). *Liunga Kaupinga. Kulturhistoria och arkeologi i Linköpingsbygden*. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar, Skrifter 60. Linköping.
- Feldt A-C. 2002. *Kristi brud med krans i håret*. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2002:5.
- Karlsson E. 2013. *Gravar, gator och gårdar. Arkeologi runt S:t Larskyrkan*. Östergötlands museum. Avdelningen för arkeologi och byggnadsvård. Rapport 2013:16.
- Modén Eva. 2010. *Biskopens palats i Liunga kauping. 14C-datering av Linköpings slotts äldsta delar*. Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2010:103.
- Tagesson G. 2002. *Biskop och stad. Aspekter av urbanisering och sociala rum i medeltidens Linköping*. Linköping. (diss)
- Tagesson, G. & Westerlund, J. 2004. *Domkyrkoparken, Linköping. Gravvar från 1100-talet till 1810*. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar. UV Öst, Dokumentation av fältarbetsfasen 2004:1.

Linköpings stiftsbiblioteks samlingar

Linköpings stad. 1696. Geometrisk grundritning. Anders Nilsson. Fotolitografiskt nytryck.

Figur 3. Det öppnade schaktet mot väster. Foto Emma Karlsson, ÖM.

Tekniska uppgifter

Fastighet	Ågatan
Stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	Linköping 153
Digitala fastighetskartans blad	64F7d SO
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	-
Mätteknik	Manuell inprickning
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-11548-2018
Länsstyrelsens handläggare	Göran Gruber
ÖM dnr	0299/18
ÖM projektnr	001036
ÖM Intrasisnr	-
Sökande	Tekniska Verken i Linköping AB
Kostnadsansvarig	Tekniska Verken i Linköping AB
Projektledare	Emma Karlsson
Personal	-
Fältarbetstid	21 september 2018
Totalt undersöktes	-
Fynd	Nej
Foto	Digitala
Analyser	Nej
Grafik	Emma Karlsson
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273 Rapport 2019:4 © Östergötlands museum

Östergötlands museum genomförde i september 2018 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom Ågatan, strax väster om korsningen med S:t Persgatan, Linköping stad, Östergötland. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

ISSN 1403-9273

Rapport 2019:4